різними іменами. Альфою ж і омегою "самвидаву" ми по-праву можемо вважати Сумщину.

ІВАН ОГІЄНКО – РЕДАКТОР І ВИДАВЕЦЬ

Доп.– Твердохліб Т., Доморацька Р., ЖТ–61
Наук. кер.– ст. викл. П'ятаченко Ю.В.

Значне місце в діяльності Івана Огієнка (Митрополита Іларіона) посідала редакторська і видавнича діяльність.

Редакторська діяльність ученого охоплює чотири періоди його життя: києво-кам'янець-подільський (поч. XX ст. – 1920), польський (1925-1944), швейцарський (1945-1947), канадський (1947-1972).

Ще будучи студентом Київського університету, І. Огієнко, за дорученням Михайла Грушевського, бере участь у випуску "Записок НТШ", здійснюючи їх коректуру, редагування і переклади наукових праць.

Надзвичайно сумлінно і серйозно редакторською діяльністю вчений займався у коротку добу Української Народної Республіки, зокрема в часи створення Кам'янець-Подільського університету. За 3 роки він написав і видав близько 30 підручників, посібників, словників і таблиць для вивчення всіма верствами народу української мови, а саме: у майбутній столиці України, за підтримки Огієнка, виходили науково-популярні місячники "Нове життя", "Нова думка", друкувалися газети "Наш шлях", "Свято Поділля", "Новий шлях" та інші. На їхніх сторінках уперше були опубліковані твори Ю.Липи, М.Драй-Хмари, П.Грунського (Остапа Вишні).

Органічним складником редакторської праці І.Огієнка стала його боротьба за впорядкування українського правопису. Він здійснив науково виважену спробу привести лінгвістичні знання з української мови у стабільну і чітку систему, складниками якої стали правописний кодекс, синтаксис та милозвучність. Наслідок цієї діяльності поява "Українського правопису з словничком" – з 20-х рр. – настільна книга в усіх українських видавництвах.

У польський період життя І.Огієнко цілеспрямовано популяризує українознавчі студії. Найуспішніший видавничий проект ученого – щомісячний журнал "Рідна мова" (1933-1939). Часопис розповсюджувався в усьому світі. Долаючи заборони і страх перед політичними репресіями, українські патріоти передавали "Рідну мову" для читачів в УРСР. Програмовим гаслом видання стали слова редактора І.Огієнка: "Для одного народу – одна літературна мова, один правопис". Головна задача журналу мовне об'єднання нації, утвердження соборності мови, захист її багатства і глибини, які були вже тотально нівельовані у збільшовиченій Україні. І.Огієнко вважав, що народ, який не має єдиної літературної мови, є недозрілою нацією, приреченою на духовну загибель. Редактору часопису вдалося згуртувати довкола місячника колектив талановитих авторів, серед яких – Я.Гординський, Я.Рудницький, Б.Кобилянський. Редакція журналу успішно вирішувала завдання зацікавити українське громадянство засвоїти виранене майстрами рідне слово. Характер публікацій визначали основні рубрики "Сучасна літературна мова Наддніпрянської України", "Канцелярська мова", "Життя слів", "Мовний порадник для редакторів, видавців, працівників пера".

З 1935 по 1937 рр. І.Огієнко видавав науково-літературний журнал "Наша культура", де друкувалися статті, нариси, розвідки з усіх ділянок української і духовної культури. Вчений мав намір і почав підготовку до видання 30-томної "Бібліотеки українознавства", але родинна трагедія і початок нових воєн у Європі не дозволили цей проект утілити в життя.

Перебуваючи вже у Канаді І.Огієнко (Іларіон) з 1947 по 1951 рр. випускає журнал "Слово істини". Воно мало втішати українських скитальців, колишніх в'язнів гітлерівських концтаборів та остарбайтерів, роз поширених по всьому світу. Відчуваючи потребу української спільності на американському континенті у часописі, який би задовольняв широкі уподобання. Огієнко організовує видання науково-популярний місячник української культури "Наша культура", "Вчимося рідної мови", "Рідне писання", "Українська граматика" та ін.

Третій журнал-місячник І.Огієнка в Канаді виходив під назвою "Віра й Культура". Створюючи рідні за назвами часописи, український патріот Огієнко реалізовував у них єдину концепцію – творити модерну українську періодику – науково-популярну, високодуховну і читабельну.

У редагуванні журналів Іван Огієнко послідовно використовував системний підхід. Як редактор він керувався принципами – популяризація української літературної мови, досягнення української і світової гуманітарної науки, виховання читача в національному дусі. У комунікативному блоці кожного часопису послідовно реалізовувався зв'язок: читач – редакція – читач.

Отже, Іван Огієнко – редактор і видавець творів і створив зразок просвітницькими, виховними та інформаційними функціями.

В.С. АЛЕКСАНДРОВ – ПИСЬМЕННИК, ФОЛЬКЛОРИСТ І ВИДАВЕЦЬ

Доп. – ст. викл. Батраченко Л.Ф.

Про В.С. Александрова, автора відомих свого часу малоросійських оперет "За Немань іду» (1872), "Ой не ходи, Грицю» (1873), упорядника двох альманахів "Складка» (1887, 1892), видавця збірника народних пісень з нотами (1887), в історії української літератури знаходимо скупі відомості. Небагато сказано про нього вітчизняними літературознавцями Огоновським та Петровим. Про Александрова як видавця двох альманахів "Складка» та двох названих оперет згадує академік С.Єфремов. Окремі факти знаходимо у працях Комарова, Змєєва та Язикова.

Про Александрова як активного громадського діяча та прихильника української старовини говориться в некрологах та статтях "Зорі», "Киевской старины», "Новом Времени».

Найбільш повно представлена постать письменника у журналі "Діло» (1888), де В. Січовик у чотирьох номерах зробив прижиттєвий аналіз творчого доробку В.Александрова.